УДК 811.111(07)

Ірина Білецька, *доктор педагогічних наук,*
професор кафедри теорії та практики іноземних мов
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

У статті виокремлено найбільш поширені та дієві методи і підходи до навчання іноземних мов, які використовуються в зарубіжній системі іншомовної освіти, розглянуто такі основні їхні аспекти, як теорія навчання, цілі, види навчальної діяльності, етапи оволодіння мовним матеріалом. У цілому методи навчання іноземних мов, у залежності від підходу, на якому вони базуються, можна поділити на три групи: структурні, функціональні, інтерактивні.

Ключові слова: *іноземна мова, методи навчання, класифікація, зарубіжна система іншомовної освіти.*

Літ. 7.

Ирина Билецкая, *доктор педагогических наук,*
профессор кафедры теории и практики иностранных языков
Уманского государственного педагогического
университета имени Павла Тычины

МЕТОДЫ ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ: ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ

В статье выделены наиболее распространенные и действенные методы и подходы к обучению иностранных языков, которые используются в зарубежной системе иноязычного образования, рассмотрены такие основные их аспекты, как теория обучения, цели, виды учебной деятельности, этапы овладения языковым материалом. В целом методы изучения иностранных языков, в зависимости от подхода, можно поделить на три группы: структурные, функциональные, интерактивные.

Ключевые слова: *иностранный язык, методы обучения, классификация, зарубежная система иноязычного образования.*

Iryna Biletska, *Doctor of Pedagogical Sciences,*
Professor of Foreign language theory and practice department
Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University

FOREIGN LANGUAGE TEACHING METHODS: FOREIGN EXPERIENCE

The most widespread and effective methods and approaches of foreign language teaching which are used in the foreign system of language education have been selected in the article, such their basic aspects as learning theory, purpose, types of educational activity, stages of capture linguistic material have been considered. On the whole it is possible to divide methods of foreign language teaching in dependence on approach which they are based on into three groups: structural, functional, interactive.

Key words: *foreign language, methods of teaching, classification, foreign language educational system.*

Постановка проблеми. Освітні реформи, що відбуваються в Україні і пов’язані з реалізацією Національної доктрини розвитку освіти, Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року, Закону “Про загальну середню освіту”, Концепції розвитку загальної середньої освіти та інших нормативних документів, передбачають переосмислення вітчизняного досвіду іншомовної підготовки у навчальних закладах. Здатність послуговуватися кількома іноземними мовами, крім рідної, є сьогодні нагальною необхідністю, оскільки часто мови виконують різні функції, зокрема виступають засобом вираження етнічної приналежності та запорукою забезпечення конкурентоздатності на світовому ринку праці.

Зміна цільових установок в іншомовній освіті, зорієнтованих на формування міжкультурної компетенції особистості, викликала потребу у пошуку ефективних методів навчання іноземних мов. Удосконалення методики та результативності педагогічної діяльності вчителів багато в чому залежить від знання і врахування ними положень та рекомендацій, викладених у роботах сучасних дослідників і методистів. Сьогодні в практиці навчання іноземних мов використовується кілька десятків різних методик, кожна з яких претендує на визнання. Цінним і корисним, на нашу думку, є досвід експериментальних пошуків не лише вітчизняних, а й зарубіжних науковців.

Аналіз останніх досліджень. Аналіз наукової літератури, в якій висвітлюються проблеми навчання іноземних мов, дають підстави стверджувати, що значна кількість вітчизняних дослідників (О. Вєтохов, С. Гапонова, Т. Петрова, Л. Хоменко) акцентують свою увагу на поглядах ряду західних науковців, які можуть викликати професійний інтерес у методистів та педагогів.

У зарубіжній методиці проблемі навчання іноземних мов присвячені праці Дж. Ашера (J. Asher), Н. Брукс (N. Brooks), Т. Террел (T. Terrel), П. Ла Форга (P. La Forge), в яких аналізуються теорія і практика інтуїтивного оволодіння іноземною мовою, розглядаються положення навчання другій мові, звертається увага на рівень та витоки педагогічної ефективності різних методик.

Мета статі. У своїй статті ми робимо спробу виокремити найбільш поширені та дієві методи і підходи до навчання іноземних мов, які використовуються в зарубіжній системі іншомовної освіти, розглянувши такі основні їхні аспекти, як теорія навчання, цілі, види навчальної діяльності, етапи оволодіння мовним матеріалом.

Виклад основного матеріалу. Необхідно зазначити, що на сучасному етапі розвитку іншомовної освіти науковців та практиків цікавлять три основні проблеми, що стосуються навчання іноземних мов. Дослідник

Г. Стерн (H. Stern) формулює їх наступним чином: 1. Зв'язок між першою (рідною) та другою (іноземною) мовами, тобто невідповідність між домінуванням рідної мови і поганими знаннями іноземної мови. 2. Експліцитно-імпліцитний вибір, тобто вибір між свідомим і більш підсвідомим або автоматичним вивченням іноземної мови. 3. Дилема коду і комунікації останнім часом стала основною проблемою. Вона стосується тих проблем, які учні повинні вирішувати, вивчаючи нову мову, оскільки з одного боку вони повинні звертати увагу на лінгвістичні форми (код), а з іншого – на безпосереднє спілкування [7].

У зарубіжній педагогіці та лінгводидактиці, як свідчить проведений нами аналіз, авторами пропонуються різні підходи до дефініції поняття "метод навчання іноземних мов". Відомий дослідник Е. Антоні (E. Antony) вказує, що метод – це загальний план упорядкованої подачі мовного матеріалу, який базується на обраному підході. Згідно з його трактуванням, метод – це рівень, на якому теорія впроваджується в практику і на якому визначають зміст навчання і порядок подачі навчального матеріалу, пріоритетність навчання певних мовних явищ і мовленнєвих умінь [2, с. 93–97]. Дж. Річардс (J. Richards) та Т. Роджерс (T. Rodgers) у своїй концепції поняття методу розглядають на рівні задуму та планування, на якому визначаються цілі, програма навчання та з'ясовується роль учителя, учнів і навчальних матеріалів [6, с. 16].

У зарубіжній методиці існує кілька класифікацій методів навчання іноземних мов у залежності від того, що їхні автори покладають в основу своєї класифікаційної системи. У цілому методи навчання іноземних мов, у залежності від підходу, на якому вони базуються, можна поділити на три групи:

1. Структурні – розглядають мову як систему структурно пов'язаних елементів для кодування значення: граматико-перекладний (Grammar Translation) та аудіолінгвальний (Audiolingual Method) методи.

2. Функціональні – мову трактують як засіб для вираження чи виконання певних функцій: усний метод (Oral Approach), ситуативне навчання мови (Situational Language Teaching).

3. Інтерактивні (особливої популярності набули з 80-х років) – мова є засобом створення і підтримки соціальних відносин, до уваги береться те, як треба рухатись, діяти, вести перемовини і взаємодіяти під час спілкування: прямий (Direct Method), комунікативний (Communicative Language Teaching), мовчазний (Silent Way), натуральний метод (Natural Approach), мовне занурення (Language Immersion), сугестопедія (Suggestopedia), метод повної фізичної реакції (Total Physical Response).

Спробуємо систематизувати та означити основні положення найбільш провідних методів навчання мов (мету, зміст, роль вчителя), подавши їх у таблиці 1 у хронологічному порядку їх розробки, становлення, використання у зарубіжній практиці.

Таблиця 1

Методи навчання іноземних мов у зарубіжній практиці

Метод	Мета	Зміст	Роль вчителя	Особливості
Граматико-перекладний (1890–1930)	Вивчати мову для читання текстів	Презентація і вивчення граматичних правил, перекладні вправи	Центральна, авторитарна	Навчання рідною мовою, наголошується на точності
Когнітивний (1940–1950)	Усна комунікативна компетенція	Діалоги, різні види вправ	Центральна, ведуча	Занадто багато значення надавалось знанням про мову
Аудіолінгваль-ний (1940–1960)	Вільне усне мовлення, правильна вимова і граматика	Діалоги, численні різновиди усних вправ	Центральна, активна, ведуча	Попередження помилок, наочність, механічне тренування
Прямий (1970-ті рр.)	Вільне володіння мовою	Усна комунікація, що базується на взаємодії “запитання-відповідь”	Джерело мовлення, носій мови, ведуча	Не дозволяється висловлюва-тись рідною мовою
Натуральний (1960–2014)	Діяти адекватно у ситуації, яка	Взаємодія “питання-	Джерело інформації,	Вправляння більше у

	вимагає застосування іноземної мови	відповідь", відпрацювання структур і зразків, які основані на ситуації	створює належну атмосферу у класі	пізнавальних і значеннєвих видах діяльності, ніж для відтворення граматично досконалих висловлювань і речень
Повної фізичної реакції (1960–2014)	Навчання усного мовлення на початковому ступені	Виконання розпоряджень, рольові вправи	Активна, безпосередня, направляюча	Розуміння виступає засобом навчання говоріння
Мовчазний (1960–2014)	Навчання основ говоріння та аудіювання	Використання кольорових паличок, жестів, таблиць	Підтримуюча, обробляюча, нейтральна	Граматика виступає як практична мета вивчення мови
Сугестопедія (1960–2014)	Оволодіння розмовною мовою за короткий термін	Рольові ігри, мікро- і макровправи	Організовуюча, стимулююча,	Використання підсвідомих факторів: декорація, меблі, музика, поведінка вчителя
Груповий (1960–2014)	Володіння мовою на рівні її носія	Переклад, групова робота, запис на плівку, переписування, аналіз, слухання, вільна бесіда	Підтримуюча, контролююча	Підручник не є обов'язковим
Комунікатив-ний (1960–2014)	Оволодіння мовою в результаті користування нею з комунікативною метою	Різні вправи, бесіди, обговорення, діалоги, рольові ігри, скетчі, імпровізації	Організовує процес спілкування і бере участь як незалежний його учасник	Використання автентичних, "життєвих" матеріалів

Розглянемо кожен з указаних у таблиці методів більш детально.

Граматико-перекладний метод (Grammar Translation) базується на ретельному аналізі писемного мовлення, в якому основну роль відіграють вправи на переклад, розуміння прочитаного і письмове копіювання текстів. Навчання, головним чином, включає оволодіння граматичними правилами і запам'ятовування великого обсягу літературного вокабуляру, який стосується текстів, що здебільшого відібрані через їхній престижний зміст, а не через їхню цікавість або рівень лінгвістичної складності. Незначна увага приділяється слуханню і говорінню.

Цей метод переважав у ранніх працях, присвячених сучасному навчанню мови. Проте широкий загал учителів тепер визнає, що він мало відповідає мовленнєвим потребам та інтересам учнів, які вивчають мову сьогодні.

Когнітивний метод (Cognitive Approach) у першу чергу акцент робив на таких чотирьох основних мовних уміннях, як слухання, мовлення, читання і письмо. Основна увага зосереджувалась на усній комунікативній компетенції, занадто багато значення надавалось знанням про мову.

Аудіолінгвальний метод (The Audiolingual Method), також відомий під назвами "The Aural-Oral Method", "The Oral Approach", "The Structural Approach", випливає з інтенсивного навчання мовленню, результатом чого є високий рівень слухових та мовленнєвих здібностей, які набуваються за відносно короткий термін. Наголос робиться на щоденному практикуванні у мовленні, частково приділяючи увагу природній вимові. Особливий акцент робиться на структурному порівнянні рідної та іноземної мов.

Базу аудіолінгвальної роботи у класі становлять діалоги і тренувальні вправи. Діалоги забезпечують контекстуалізацію структур та ілюструють ситуації, в яких вони використовуються, а також деякі культурні аспекти мови, що вивчається. Значна увага приділяється правильній вимові, наголосу, ритму, інтонації. Після вивчення діалогу центром тренування стають моделі, які його складають. Учитель – центральна фігура процесу навчання. Він моделює мову, контролює напрям і темп роботи, коректує виконання учнями вправ. Широко використовується аудіовізуальне обладнання, за допомогою чого забезпечується контрольоване безпомилкове тренування базових структур в усному мовленні [1, с. 13–14].

Прямий метод (The Direct Method), також відомий як усний або натуральний метод (The Oral or Natural Method), базується на активному включенні учня у процес говоріння та слухання іноземної мови в реальних щоденних ситуаціях. Школярі не спілкуються рідною мовою; їх заохочують мислити іноземною мовою і не здійснювати переклади. Значний акцент робиться на правильній вимові, часто знайомлячи учнів з фонетичною

транскрипцією доки вони зрозуміють правила орфографії. Формальні граматичні правила і термінологія не беруться до уваги.

Прямий метод продовжує викликати інтерес та ентузіазм, проте це непростий підхід для застосування у школі. У штучній обстановці класу важко створити природні навчальні ситуації і забезпечити кожного відповідною практикою. Було розроблено кілька варіантів цього методу. Частково вчителі часто дають пояснення рідною мовою і використовують граматичні правила, щоб учні уникали неточностей.

У 1977 році Т. Террелл (T. Terrell), учитель іспанської мови у Каліфорнії, запропонувала "нову філософію навчання мови, яку назвала *натуральним методом*" (The Natural Approach). Це була спроба розвинути підхід до навчання мови, що поєднував "натуралістичні" принципи, які дослідники встановили щодо вивчення другої мови. Вона об'єднала свої зусилля з Ст. Крашеном (St. Krashen), прикладним лінгвістом університету Південної Каліфорнії, щодо розробки теоретичних обґрунтувань натурального методу, запозичивши його впливову теорію оволодіння другою мовою. Узагальнений виклад принципів і застосування натурального методу з'явився у їхній книзі "The Natural Approach" [4], опублікованій у 1983 році.

Ст. Крашен і Т. Террелл ототожнювали натуральний підхід з так званими традиційними підходами до навчання мови, які визначаються як такі, що базуються на використані мови у комунікативних ситуаціях без звернення до рідної мови і, можливо, не звертаючись до граматичного аналізу, граматичних вправ або граматичної теорії. Натуральний метод наприкінці XX століття почав називатися прямим методом (The Direct Method).

У натуральному методі наголос робиться на вживанні, а не на практикуванні, оптимальній емоційній підготовці до навчання, пролонгованому періоді зосередження уваги на тому, що учень чує перед тим, як намагатись відтворити мову, і на готовності використовувати письмові та інші матеріали як джерело усвідомленого застосування.

Натуральний метод "призначений для початківців і розроблений

допомогти їм вийти на середній рівень". Очікуваний результат полягає у тому, що учні зможуть діяти адекватно у ситуації, яка вимагає застосування іноземної мови. Вони розумітимуть мовця іноземною мовою і передаватимуть свої висловлювання та ідеї. Їм не потрібно знати кожне слово з особливим семантичним значенням, а також немає необхідності в тому, щоб синтаксис і словник були бездоганними. Проте їхнє висловлювання має бути зрозумілим. Учням слід уміти розуміти значення, але немає потреби бути точним у всіх деталях граматики [4, с. 71].

Натуральний метод вільно адаптує техніку і види діяльності, поширені серед інших методів, і може вважатись інноваційним лише з огляду на цілі, для досягнення яких він рекомендується, та шляхи застосування.

У сучасній зарубіжній практиці навчання іноземних мов дуже поширений *метод повної фізичної реакції* (Total Physical Response), який використовується, здебільшого, на початковому етапі оволодіння мовою і будується навколо узгодження мовлення та діяльності; робиться спроба навчати мові через фізичну (моторну) діяльність. Розвинений Дж. Ашером (J. Asher) [3], професором психології державного університету Св. Джозефа (Каліфорнія), він базується на кількох традиціях, включаючи розвивальну психологію, теорію навчання і гуманістичну педагогіку.

Метод повної фізичної реакції пов'язаний з "теорією відновлення" ("trace theory") пам'яті у психології, яка вважає, що чим частіше чи інтенсивніше прослідковується запам'ятовування зв'язків, тим сильнішою буде пам'ять асоціацій і тим більш очевидно вона буде відновлена. Відновлення в пам'яті може відбуватись вербально (наприклад, через запам'ятовування) і / або через асоціації з фізичними діями.

Розвиваючи ідею, Дж. Ашер проводить паралель між успішним вивченням другої мови дорослими людьми і оволодінням дитиною першою мовою. Він зазначає, що мовлення, звернене до малих дітей, містить спочатку накази, на які вони реагують фізично до того, як починають вербально реагувати. Науковець вважає, що дорослим слід повторити ті ж процеси, завдяки яким діти оволодівають своєю рідною мовою.

Загальною метою методу повної фізичної реакції є навчити усному мовленню на початковому рівні. Розуміння є засобом наближення до результату, кінцевою метою є навчання базовим розмовним умінням. Метод має на меті підготувати таких учнів, які здатні до вільного мовлення, що зрозуміле носію мови. Особливі навчальні цілі повинні бути ретельно розроблені, тому що вони залежать від певних потреб учнів. Їх слід досягати через застосування вправ, що базуються на дії у наказовій формі.

Мовчазний метод (The Silent Way) у навчанні мови запропонований Г. Гаттегно (G. Gattegno). Він базується на припущенні, що вчителю у класній кімнаті слід мовчати наскільки це можливо, й учень повинен заохочуватись висловлюватись якомога більше.

Якщо розглянути матеріал, який підбирається і узгоджується під час використання мовчазного методу у класній кімнаті, то стає зрозуміло, що в його основі лежить структурний підхід до організації мови, яка вивчається. Речення є основною одиницею навчання, і вчитель зосереджує увагу більше на прийменниковому значенні, ніж на комунікативній цінності. Учням презентують структурні зразки мови, яка вивчається, вони вчать граматичні правила, подолавши довгий індуктивний процес.

Завданням мовчазного методу є формування в учнів-початківців умінь усно висловлюватись і сприймати початкові елементи мови, що вивчається. Загальною метою при вивченні іноземної мови є бігле володіння нею, при цьому правильній вимові та вдосконаленню інтонаційних елементів надається важливе значення. Безпосередньою метою є формування в учня основних практичних знань граматики іноземної мови. Школярі повинні вміти: правильно і швидко відповідати на запитання про себе, свою освіту, сім’ю, щоденні події; говорити з правильним наголосом; дати усний або письмовий опис картини, включаючи існуючі зв’язки, що стосуються простору, часу, чисел тощо; відповідати на загальні запитання про культуру і літературу носіїв мови, яка вивчається; адекватно володіти граматикою, письмом, читанням.

Діяльність педагога при застосуванні мовчазного методу зводиться до

функції підтримки і обробки учнівської усної відповіді без прямих вказівок. Основними для цього методу є прості лінгвістичні завдання, під час яких учитель моделює слово, фразу або речення і потім викликає реакцію учня. Після цього діти продовжують створювати власні висловлювання, поєднуючи разом стару і нову інформацію.

Сугестопедія (Suggestopedia) – метод, розроблений болгарським психологом Г. Лозановим, базується на положеннях сугестології – "науки, що вивчає нераціональні та/чи підсвідомі фактори, на які реагує людина" [1, с. 19]. Такі фактори, як декорація, меблі, розташування місць у класі, музичний фон і авторитетна поведінка викладача використовуються для оптимізації навчання.

Цьому методу властивий десугестивно-сугестивний характер: десугестія запобігає блокуванню пам'яті небажаними образами, а сугестія привносить бажані образи, що полегшують запам'ятовування. Мета навчання за сугестопедичним методом полягає в оволодінні розмовною мовою за короткий термін. Методика Г. Лазанова спрямована не на запам'ятовування лексичного матеріалу, а на розуміння і творче розв'язання проблемних завдань. Однак значення, яке він надає вокабуляру, дозволяє вважати його засвоєння однією з цілей навчання.

Процес навчання починається з підготовчої фази, під час якої учні слухають та обговорюють новий текст з учителем. Під час другого читання тексту педагогом школярі просто слухають його, сидячи у зручних кріслах. При третьому читанні з музичним супроводом учитель програє текст від імені персонажів, а учні, напівлежачи у кріслах і глибоко дихаючи, слухають його. Саме у цей час відбувається підсвідоме засвоєння нового матеріалу.

Головна роль учителя – створювати ситуації для навіювання і добиватися ефективного сприймання і запам'ятовування іншомовного матеріалу учнями. Для цього педагог повинен пройти спеціальну підготовку від 3 до 6 місяців, щоб опанувати акторську майстерність та психотерапевтичні прийоми.

Груповий метод (Community Language Learning) розвинений

Ч. Курраном (Ch. Curran) та його однодумцями і презентує використання теорії планованого навчання у вивченні мови.

Зміст групового методу випливає безпосередньо з назви і насправді раціонально організований. Основними прийомами навчання можуть бути наступні: група учнів сидить у колі з учителем, який стоїть поза ним; учень шепоче повідомлення рідною мовою; педагог перекладає його іноземною мовою; учень повторює повідомлення іноземною мовою, яке записується на касету; учні складають інші речення іноземною мовою при допомозі вчителя; учні висловлюють свої почуття.

Груповий метод пропагує холістичний підхід до вивчення мови, оскільки "правильне" навчання людини є як пізнавальним, так і емоційним. Воно називається всебічним навчанням особистості. Таке навчання відбувається на рівні комунікативної ситуації, коли вчителі та учні знаходяться у взаємодії.

Як і більшість методів, груповий метод об'єднує інноваційні навчальні завдання і діяльність з традиційними. Вони включають:

1. Переклад. Учні створюють невелике коло. Один шепоче повідомлення чи значення, яке він хоче виразити, вчитель перекладає його (або інтерпретує) мовою, що вивчається. Учень повторює переклад учителя.

2. Групова робота. Учні можуть бути задіяні у різних групових завданнях таких, як обговорення теми у малій групі, підготовка до розмови, підготовка переказу теми для презентації іншій групі, підготовка розповіді, яка презентуватиметься вчителю і решті класу.

3. Запис. Учні записують спілкування іноземною мовою.

4. Транскрипція. Учні транскрибують висловлювання, які вони записали, для опрацювання і аналізу лінгвістичних форм.

5. Аналіз. Учні аналізують і вивчають транскрипції речень з метою зосередження на вживанні певної лексики або застосуванні певних граматичних правил.

6. Обдумування і спостереження. Учні обдумують і повідомляють про свій досвід у класі або групах. Зазвичай це включає вираження почуттів –

сприйняття один одного, реакції на мовчання, зацікавленість тим, що хочеш сказати тощо.

7. Слухання. Учні слухають монолог педагога, що включає елементи, які вони могли вивчити чи чути під час класної взаємодії.

8. Вільне спілкування. Учні задіяні у вільному спілкуванні з вчителем або іншими дітьми. Воно може включати обговорення того, що вони вивчили, а також почуттів, які були у них під час навчання.

Учитель відповідає за забезпечення сприятливої атмосфери, за якої учні можуть учитися і зростати. Діти, відчуваючи безпеку, вільно спрямовують свою енергію на завдання зі спілкування та навчання.

У 70-ті роки XX століття широко поширеною була реакція (щодо навчання як рідної, так і іноземної мов) проти методів, які наголошували, на вивченні граматичних форм і мало або зовсім не звертали увагу на те, як мова використовується у щоденних ситуаціях. Інтереси змістились у бік *комунікативного навчання* іноземних мов (Communicative Language Teaching), зосереджуючись на знаннях учнів функцій мови і на їхніх уміннях використовувати її у специфічних ситуаціях.

Зростаючий інтерес викликали самі ситуації і той вид мови, з якою учень може зіткнутися. Було виділено так звані “ситуативні програми” та “функціональні програми”. Перші мали на меті створити такі ситуації і навчити включатись у різноманітні лінгвістичні види діяльності, як наприклад, прохання, подяка, скарга та інструкції. “Функціональні програми” роблять більший наголос на формальному навчанні мови. У цьому випадку зміст курсу організовується з точки зору значень, яких учень набуває з метою спілкування у певних функціональних контекстах. Більшість комунікативних функцій включають оцінювання, примушення, вираження емоцій і утворення соціальних зв’язків.

Головна мета навчання за комунікативним методом полягає у вивченні мови в результаті користування нею з комунікативною метою. Конкретні цілі стосуються оволодіння аудіюванням, говорінням, читанням і письмом як засобами комунікації.

Розрізняють такі основні типи навчальної діяльності, як функціональна комунікативна і соціальна. Перший тип містить вправи на порівняння і знаходження подібності чи розбіжності на малюнках, розташування їх у потрібній послідовності; пошук відсутніх елементів, малювання за заданими параметрами; розв'язання певної проблеми, опираючись на вказівки. Другий тип діяльності включає бесіди, обговорення, діалоги, рольові ігри, стимуляції, скетчі, імпровізації, дебати. У ході навчання, під час якого учні, як правило, взаємодіють один з одним, а не з вчителем, акцент ставиться на їхній участі у процесі комунікації, а не на засвоєнні мовних форм.

Педагог виконує дві головні ролі: організовує процес спілкування між учнями класу і бере участь як незалежний його учасник. Другорядними ролями є забезпечення джерела інформації та керування роботою дітей у класі. При цьому широко використовується автентичний, "життєвий" роздатковий матеріал (оголошення, газети, карти, малюнки, символи, схеми тощо).

Комунікативний метод викликав загальну зацікавленість і мав значний вплив на практику сучасного навчання іноземних мов. Проте була і критична реакція. Ряд лінгвістів та педагогів говорять про проблему відсутності взаємозв'язку між запропонованими функціями. Важливою є також потреба забезпечити учнів знаннями, які дозволяють їм створити "місток" між функціональними аспектами мови і правильним вживанням формальних структур. Прихильники цього методу визнають ці проблеми та широко обговорюють шляхи розвитку комунікативного навчання у майбутньому [5].

Висновки. Таким чином, можна стверджувати, що у процесі довготривалого пошуку найкращих шляхів навчання іноземної мови розроблялися різноманітні методи. Виникнення кожного нового наступного методу пов'язане з неадекватністю та недієздатністю попередніх, пошуком більш ефективних шляхів навчання та намагання вийти за межі традиційних уявлень. Кожен з них відповідає певному теоретичному підходу чи науковій парадигмі. Сучасні погляди характеризуються усталеністю та утилітарністю:

загальновизнано, що існує кілька шляхів досягнення мети при набутті іншомовної компетенції і що педагогам необхідно оволодіти рядом методів, щоб знайти один найкращий для потреб учня та умов навчання, а також для цілей навчального курсу. Часто є необхідним використати еклектичний підхід, в якому відібрані аспекти різних методів, щоб відповідати потребам конкретних навчальних ситуацій.

1. Гапонова С. В. Сучасні методи викладання іноземних мов за рубежем / С. В. Гапонова // Іноземні мови. – 1998. – № 1. – С. 24–31.

2. Antony E. M. Approach, method and technique // Teaching English as a Second Language ; ed. by H. B. Allen. – New York : McGraw-Hill, 1965. – P. 93–97.

3. Asher J. Learning another language through actions : The complete teacher's guide book / J. Asher. – Calif. : Sky Oaks Productions, 1982.

4. Krashen S. D., Terrel T. D. The natural approach : Language acquisition in the classroom / S. D. Krashen, T. D. Terrel. – Oxford : Pergamon, 1983.

5. Littlewood W. Communicative language teaching / W. Littlewood. – Cambridge, MA : Cambridge University Press, 1981.

6. Richards J. C., Rodgers T. S. Approaches and methods in language teaching [Electronic resource] / J. C. Richards, T. S. Rodgers. – Cambridge UK : Cambridge University Press, 2001. – Mode of access : http://en.wikipedia.org/wiki/Language_education - cite_ref-Diller_1-2

7. Stern H. H. Fundamental concepts of language teaching / H. H. Stern. – Oxford, New York : Oxford University Press, 1997. – 592 p.